

Våld i ungas nära 'romantiska' relationer

Sibel Korkmaz

Socionom & Fil.dr. i socialt arbete

Sibel.Korkmaz@socarb.su.se

Vad är våld i ungas nära relationer?

- Olika typer av våld - fysiskt (t ex slag, knuffar), psykiskt (t ex hot, förlöjligande, kontroll), och/eller sexuellt (t ex våldtäkt)
- Kan äga rum i person, eller elektroniskt (via mobil eller dator)
- Förekommer oberoende av kön, könsidentitet eller sexualitet
- **Inga skäl att tro att våldet mot unga skiljer sig nämnvärt från våld mot vuxna, däremot lever unga under andra villkor**
“An old disease in a new world” (Murray and Azzinaro 2019)

(CDC 2015; Stonard et al 2014; Hellevik 2019)

Våld i ungas nära relationer:

Prevalens, sammanhang och ungas egna röster

Carolina Överlien, Sibel Korkmaz, Stefan Wiklund, Hélène Lagerlöf

Forskningsprojekt finansierat av Brottsoffermyndigheten, godkänd etikprövning maj 2016

- Syftade till att bidra till fylla kunskapsluckan om våld i ungas nära relationer i Sverige:

Vad är speciellt med att utsättas för våld som ung?

- Bakgrund: Relativt outforskat fenomen i en svensk kontext (men se Wiklund et al 2010; Gottzén & Korkmaz 2013; Brå 2018; Pågående studie unga förövare Berggren, Bornäs & Gottzén)
- STIR-studien (Barter et al 2015): En föregångare

Våld i ungas nära relationer: *Prevalens, sammanhang och ungas egna röster*

➤ En enkätstudie med gymnasieelever:

Samtliga gymnasieskolor i ett län bjöds in till att medverka (n=31), 9 valde att tacka ja
Klassrumsbesök – vi forskare som delade ut enkäten
956 elever valde att delta, 712 hade varit i en relation 51 % flickor / 47 % pojkar,
medelålder 17,2 år

➤ En intervjustudie med utsatta ungdomar:

18 ungdomar deltog, 15 tjejer utsatta i en heterosexuell relation; 1 tjej utsatt i en
samkönad relation; 2 killar utsatta i en samkönad relation
Ungdomarna 17-23 år vid intervjutillfället – samtliga relationer slut när intervjun ägde rum

Drawing The Line

Sexuellt våld i ungas nära relationer

– Utsatta, utövare och institutionella miljöer



Photo: Shutterstock

Nationallt kunskapscenter om våld och traumatisk stress (NKVTS), 2020-2024
Etikprövat och godkänt av Norges center för forskningsdata

Drawing the Line: Data (Norge)

- **Intervjuer med unga:**

Unga som blivit utsatta för sexuellt våld i en nära relation (14 tjejer i heterosexuella relationer; 1 kille i samkönad relation, 16-23 år)

Unga utövare av sexuellt våld i en nära relation (19 killar, 18-26 år)

Fokusgruppsintervjuer med unga om deras syn på våld (12 grupper, 58 deltagare totalt, 16-20 år)

- **Intervjuer med samhälleliga institutioner**

Fokusgrupper med skolpersonal (10 grupper, totalt 40 deltagare)

Individuella intervjuer med skolpersonal (8)

Fokusgrupper med nationell stödlinje (3 grupper, totalt 12 deltagare)

Individuella intervjuer med personal på regional nivå (10)

Definitioner

- Fysiskt, psykiskt och sexuellt våld som utövas av en nuvarande eller fd nära partner (CDC, 2015; Stonard et al. 2014)
- Bred definition av “en nära relation”
- *Ungdomsexpertgrupp*

Korkmaz, S. (2021) *Youth Intimate Partner Violence in Sweden - Prevalence and Young People's Experiences of Violence and Abuse in Romantic Relationships* (dissertation)
Stockholm: US-AB



Korkmaz, S. (2021) Youth Intimate Partner Violence: Barriers and Bridges during the Ending Process *Journal of Gender-based Violence*

Korkmaz, S., Överlien, C., & Lagerlöf, H. (2020). Youth intimate partner violence: prevalence, characteristics, associated factors and arenas of violence. *Nordic Social Work Research*, 1-16.

Överlien, C., Hellevik, P. M., & Korkmaz, S. (2020). Young Women's Experiences of Intimate Partner Violence—Narratives of Control, Terror, and Resistance. *Journal of family violence*, 35(8), 803-814.

Korkmaz, S. and Överlien, C. (2020) Responses to youth intimate partner violence: the meaning of youth-specific factors and interconnections with resilience *Journal of Youth Studies* 23(3), 371-387.

Överlien, C. (2020). Young People's Experiences of Violence and Abuse in Same-sex Relationships: Understandings and Challenges. *Nordic Journal of Social Research*, 11(1), 109-128.

**Våld i ungdomars nära relationer:
Prevalens, dess karaktär, associerade faktorer och arenor**

Utgår ifrån enkätsvar från 956/712 gymnasieelever

Förekomst, karaktär och våldets arenor

- Nära 17 % (normalpopulation) uppger att blivit utsatta för fysiskt våld (puttad, slagen med öppen hand, sparkad eller slagen med ett föremål)
- Drygt 18 % uppger att de blivit utsatt för allvarligt sexuellt våld (inkl. penetration)
- Omkring 40 % uppger att de blivit utsatta för psykiskt våld (IRL eller online)
- Utsattheten inte associerad med utlandsfödda föräldrar eller inte klara av skolan
- Könade aspekter: tjejer rapporterar mer upprepat våld (alla våldstyper) och sexuellt våld (både vid enstaka tillfällen och upprepat) jfr med killar
- Våldet äger rum hemma hos den man är tillsammans med, sig själv och i skolan

(Korkmaz, Överlien & Lagerlöf 2020)

Att vara ung och utsatt för våld i en nära relation – Omgivningens responser och ungas motstånd

- Fokus på responser och hur dessa kan diskuteras utifrån resiliens, samt på att belysa de livsvillkor ungdomar lever under, i relation till våldsutsatthet
- Utgår från kvalitativa intervjuer med 7 tjejer som utsatts för våld i en heterosexuell relation

Teoretiskt ramverk

- Barndomssociologi (James et al 1998): Ungdomstiden – en period med specifika kulturellt betingade livsvillkor (Furlong et al 2011)
- Våld som ett socialt fenomen; Responser på våldet har betydelse för våldets ev. upphörande eller fortgående (Hydén et al 2016)

Ungdomsspecifika faktorer att beakta i relation till responser

- Socioekologiskt perspektiv på resiliens (Ungar 2012)
- Motstånd (Wade 1997)
- ‘Paradoxical resilience’ (Callaghan & Alexander 2015)

Beskrivna responser från tre aktörer:

- Föräldrar: Egna och pojkvännens
- Skolan
- Ungdomarna själva

Föräldrars & skolans responser

- Föräldrar & skola närvarande i ungdomars berättelser om våldsutsatthet
- *Responser* kan tillskrivas betydelse och möjligen påverka ungdomarnas *resiliens*
- **Föräldraansvar och föräldrars möjlighet att agera; skolans ansvar att agera**

Olika typer av responser

T. ex:

- Förändring: Byta klädstil till mer täckande kläder för att pojkvännen vill det, sluta umgås med vänner/delta i fritidsaktiviteter
- Berätta för kompisar så att de kan hjälpa till att hålla utkik efter ex-pojkvännen i skolan
- **Sociala medier: Blocka ex-pojkvännen ‘överallt’**

Hur ungdomarna ”hanterar” våldet

- Skolka/Inte kämpa emot/“Gå med på” att ha sex för att undvika ytterligare våld och skada – kan tolkas som ‘paradoxical resilience’ (Callaghan & Alexander 2015)
- Resultat rörande hur ungdomar ”hanterar” våld i sina romantiska relationer, understryker behovet av en kontextuell förståelse av våld mellan ungdomar i nära relationer

Att vara ung och utsatt för våld – Ungdomsspecifika faktorer i relation till våldsutsatthet

- Ungdomars speciella sociala nätverk (föräldrar, lärare m.fl.) kan respondera och hjälpa utsatta ungdomar
- Av vikt att se till ungdomars specifika livsvillkor och till vilka strategier de använder sig av för att “hantera” våldet, fokus på deras motstånd och agentskap samtidigt som deras utsatthet inte på något sätt förminskas

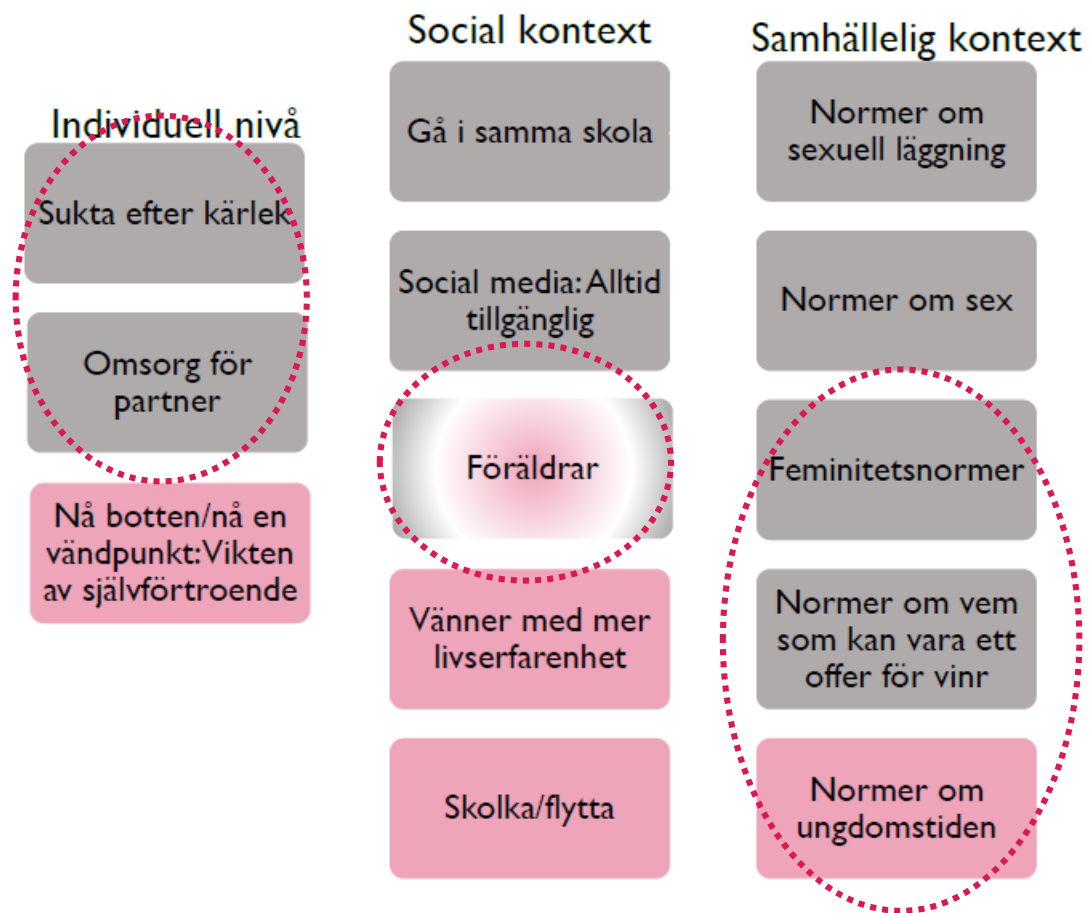
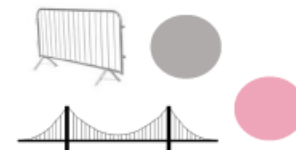
Ungdomars avslutningsprocess: Hur ungdomars våldsamma relationer tar slut

Hur ungdomars relationerna tar slut: Broar och barriärer till att avsluta en våldsam relation

- **Barriärer** (cf. Grigsby & Hartman 1997; Anderson et al. 2003): Faktorer som kan hindra en ungdom från att avsluta en våldsam relation
- **Broar**: Faktorer som kan hjälpa en ungdom till att avsluta en våldsam relation
- **Presenteras på en individuell, social och samhällelig nivå**
(Bronfenbrenner 1977)

*Våldsutsatta ungdomars berättelser om hur deras relationer tog slut
– Vilka broar respektive barriärer kan identifieras?*

Ungdomars avslutningsprocess



Samhällelig kontext – föreställningar om våld i nära relationer

- Utmanande att förstå och definiera våldsamma relationer som just våldsamma (Enander & Holmberg 2008) pga ungdomars samhälleliga position (Gottzén & Korkmaz)

Samhällelig kontext – föreställningar om våld i nära relationer

- Föreställningar om våld i nära relationer inkluderar inte ungdomar → ett hinder för ungdomar att identifiera sig som våldsutsatt (cf. Gottzén & Korkmaz 2013) → en barriär för att avsluta en våldsam relation

Summerande reflektioner...

- Av vikt att beakta helhet av en ungdoms erfarenhet av våld i en nära relation:
- Att beakta sociala och samhälleliga aspekter, så som föräldrar och normer om vem som kan vara våldsutsatt, då de kan göra så att en våldsam relation kan upphöra, eller fortgå

Vad jag m.fl.. fokuserar på framöver:

- Sexuellt våld – pågående projekt NKVTS
- Särskilt utsatta grupper - SiS-placerade ungdomar (Korkmaz & Andersson start HT 2022)
- Samhällets stöd:
 - Hur många anmälningar görs till socialtjänsten med oro rörande våld i ungas nära relationer, hur handlägger socialsekreterare sådana ärenden.
 - Det ideella stödet: ideellas syn på våld i ungas nära relationer, hur unga själva ser på stöd, vad unga söker stöd för online

Mår du dåligt av din relation?

CHATTA ANONYMT HÄR

Ungarelationer.se ger stöd och information till dig under 20 år som blir utsatt i din relation, är kompis till någon som blir det, eller är den som utsätter. Det kan vara pågående eller ha hänt tidigare.

Vår chatt är öppen varje kväll kl 20-22.

Här kan du också läsa om olika typer av våld, varningstecken och hur en bra relation kan vara.

Funderingar?

Sibel.Korkmaz@socarb.su.se

twitter  @Sibel_K